

42b. HISTORIE - Handout

das Ereignis (událost) Das historische Ereignis, das die Welt veränderte, war der Fall der Berliner Mauer. Historická událost, která změnila svět, byl pád Berlínské zdi.

der Einfluss (vliv) Die industrielle Revolution hatte einen großen Einfluss auf unsere Gesellschaft. Průmyslová revoluce měla velký vliv na naši společnost.

die Auswirkung (dopad) Die Auswirkungen des Zweiten Weltkriegs auf Europa waren schrecklich. Dopady druhé světové války na Evropu byly strašné.

die Entwicklung (rozvoj) Die wirtschaftliche Entwicklung einer Region hängt oft von Investitionen, Bildung und Infrastruktur ab. Hospodářský rozvoj regionu často závisí na investicích, vzdělávání a infrastruktuře.

das Denkmal (pomník, památník) Das Denkmal auf dem Stadtplatz erinnert an die Opfer des Holocaust. Památník na náměstí připomíná oběti holocaustu.

der Gipfel (vrchol) Der Aufstieg zum Gipfel des Bergs war eine anspruchsvolle und gefährliche Herausforderung. Výstup na vrchol hory byl náročnou a nebezpečnou výzvou.

Das alte Griechenland war der Gipfel der antiken Zivilisation. Starověké Řecko bylo vrcholem antické civilizace.

der Sklave (otrok) Sklaven im alten Ägypten hatten oft wenig oder keine Rechte und wurden von ihren Besitzern kontrolliert. Otroci ve starověkém Egyptě měli často jen malá nebo žádná práva a byli pod kontrolou svých majitelů.

der Slawe (Slovan) Die Slawen haben eine reiche kulturelle Geschichte. Slované mají bohatou kulturní historii.

Pozn.: všimněte si podobnosti mezi slovy Slawe a Sklave...

die Verschwörungstheorie (konspirační teorie) Dass die Pyramiden von Außerirdischen gebaut wurden, ist eine von beliebten Verschwörungstheorien. To že pyramidy postavili mimozemšťané je jedna z populárních konspiračních teorií.

Sehenswürdigkeiten (pamětihodnosti) Die Stadt Rom ist bekannt für ihre historischen Sehenswürdigkeiten. Město Řím je známé svými historickými památkami.

historische Quellen (historické prameny) Das antike ägyptische Papyrusdokument ist eine wichtige historische Quelle, die uns Informationen über die Verwaltung und das tägliche Leben im alten Ägypten liefert. Staroegyptské papyrové dokumenty jsou důležitým historickým pramenem, který nám poskytuje informace o správě a každodenním životě ve starém Egyptě.

Pozn.: Pilsnner Urquell - plzeňský prazdroj

quälen (trápit), foltern (mučit)

verursachen (způsobit) Die Entdeckung von Gold in Kalifornien im Jahr 1848 verursachte den Kalifornischen Goldrausch. Objevení zlata v Kalifornii v roce 1848 zapříčinilo kalifornskou zlatou horečku.

Rauchen kann schwere Gesundheitsprobleme wie Lungenkrebs verursachen. Kouření může způsobit vážné zdravotní problémy, jako například rakovinu plic.

die Ursache (příčina) Was ist die Ursache? Jaká je příčina? Die Ursache für den Kalten Krieg nach dem Zweiten Weltkrieg war der ideologische Konflikt zwischen den USA und der Sowjetunion. Příčinou studené války po druhé světové válce byl ideologický konflikt mezi USA a Sovětským svazem.

die Kolonialisierung (kolonizace) Die Kolonisierung Amerikas durch europäische Mächte begann im 15. Jahrhundert. Kolonizace Ameriky evropskými mocnostmi začala v 15. století.

verheerend (devastující) Der Ausbruch des Vesuvs in Pompeji 79 nach Christus war verheerend. Výbuch Vesuvu v Pompejích v roce 79 n. l. byl ničivý.

entdecken (objevit) Forscher entdeckten eine bisher unbekannte Tierart im Regenwald des Amazonas. Vědci objevili v amazonském deštném pralese dosud neznámý živočišný druh. Christopher Columbus hat Amerika während seiner ersten Reise am 12. Oktober 1492 entdeckt. Kryštof Kolumbus objevil Ameriku během své první cesty 12. října 1492.

erfinden (vynalézt) Felix Hoffman hat Aspirin im Jahre 1897 erfunden. Felix Hoffman vynalezl aspirin v roce 1897.

Thomas Edison hat die Glühbirne erfunden. Thomas Edison vynalezl žárovku.

der Erfinder (vynálezce) Leonardo da Vinci war ein brillanter Erfinder und Künstler. Leonardo da Vinci byl geniální vynálezce a umělec.

Pozn.: dejte si pozor na dvojici slov entdecken a erfinden. My Češi máme někdy tendenci říct, že T.A.Edison "objevil" žárovku. Takže bychom v němčině šáhli po "entdecken". Ale věci se vynalézají, a ne objevují. Takže pozor na ERFINDEN (Glühbirne) vs. ENTDECKEN (Amerika).

entstehen (vniknout) Wie ist die Arktis entstanden? Jak vznikla Arktida?

Während eines Vulkanausbruchs können heiße Lavaströme und Aschewolken entstehen. Při sopečné erupci se mohou tvořit proudy žhavé lávy a mračna popela.

Pozn.: všimněte si, že *entstehen* tvoří minulost pomocí pomocného slovesa *sein*. Jinak Antarktida se řekne die Antarktis. Arktida a Antarktida → Arktis und Antarktis.

Kaiser Rudolf II.

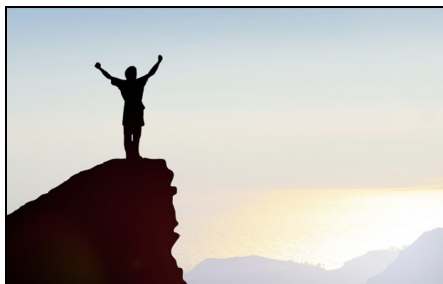
die Mondlandung 1969

Wappen der Přemysliden

der Gipfel

Prager Burg

→ Jak označit období v němčině?

Dva asi nejčastější pojmy jsou **der Zeitabschnitt** (doslova časový odřez) a **der Zeitraum** (časový prostor). Oba pojmy se shodují se slovem časový úsek, období.

Der Zeitraum zwischen dem Ersten und dem Zweiten Weltkrieg war von großen politischen Veränderungen geprägt. Období mezi první a druhou světovou válkou bylo poznamenáno velkými politickými změnami.

Der Zeitabschnitt der Industrialisierung führte zu einer massiven Urbanisierung. Období industrializace vedlo k masivní urbanizaci.

Zde bych rád zmínil slovíčko **das Zeitfenster** (doslova časové okno). To také označuje období, ale kratší, omezené, často v rámci hodin. I my někdy hovorově říkáme: "Víš co, tak se stav odpoledne, mám tam okno."

Die Arbeiter hatten nur ein kleines Zeitfenster, um die Reparaturarbeiten an der Straße abzuschließen. Dělníci měli na dokončení opravy silnice jen málo času.

Das Zeitfenster für die Bewerbungen endet am Freitag um Mitternacht.

Příjem žádostí končí v pátek o půlnoci.

Další elegantní možnosti, jak vyjádřit delší časové období jsou **die Ära** (éra) a **die Phase** (fáze). Zní dobře a jsou lehká na zapamatování.

Die Renaissance war eine bedeutende kulturelle Ära. Renesance byla významnou kulturní érou. In der Adoleszenz durchläuft jeder Mensch eine rebellische Phase. Během dospívání prochází každý člověk rebelským obdobím.

Kdybyste chtěli německy říct něco jako: Bylo to pro nás těžké období. Tak tam němčina využije slova **Zeit** (čas). *Es war eine schwierige Zeit für uns.* Doslova tedy: byl to pro nás těžký čas.

Další praktický pojem: *aller Zeiten* (doslova všech časů). Pro nás tedy "všech dob".

Das ist der beste Film aller Zeiten! To je nejlepší film všech dob!

Das war einer der kältesten Winter aller Zeiten. Byla to jedna z nejchladnějších zim vůbec.

→ **zurzeit** nebo **zur Zeit**?

V Německu můžeme běžně zaslechnout větu: *Ich wohne zurzeit in Hamburg.* Nebo naopak *Zur Zeit der Dinosaurier war das Wetter auch nicht besser.*

zurzeit - namená teď. Odehrává se to právě. In der Gegenwart.

zur Zeit - odkazuje na určité časové období v minulosti (eine Zeitspanne in der Vergangenheit)

Jan ist **zurzeit** gut gelaunt = Jan ist **im Moment** gut gelaunt. Jan má právě dobrou náladu.

Autokinos waren **zur Zeit** der 50er Jahre sehr beliebt = Autokinos waren **während** der 50er Jahre sehr beliebt. Autokina byla za časů padesátých let velmi oblíbená.

→ Jak říct německy TEĎ?

jetzt (ted'), nun (nyní), momentan (momentálně), in diesem Moment (v tento moment), aktuell (aktuálně), eben (právě), gerade (zrovna), gleich (hned)

Ich habe ihn eben gesehen. Právě jsem ho viděl.

Wir sind gleich da! Jsme hned tam!

Sie ist gerade auf dem Weg. Je zrovna na cestě.

→ Minulost, přítomnost a budoucnost

Die Vergangenheit = minulost: Meine Vergangenheit hat einen großen Einfluss auf meine gegenwärtige Lebensweise. Moje minulost má velký vliv na můj nynější životní styl (způsob života).

Die Gegenwart = přítomnost: Lebe die Gegenwart! Žij přítomností. Warum es so schwierig ist, in der Gegenwart zu leben: Proč je tak těžké žít v přítomnosti.

Die Zukunft = budoucnost. Kinder sind die Zukunft unserer Gesellschaft. Děti jsou budoucnost naší společnosti. In der Geschäftswelt müssen Unternehmen ständig die Zukunft im Auge behalten, um wettbewerbsfähig zu bleiben. Ve světě byznysu si musejí podnikatelé držet budoucnost v oku, aby se udrželi konkurenceschopní.

V němčině se zároveň setkáme se slovem die Geschichte, které se někdy také překládá jako minulost. Geschichte je ale spíše synonymum ke slovu die Historie (dí historii). Takže die Geschichte der Nation je historie národa. Určitě byste mohli natrefit i na pojem "Vergangenheit der Nation" - v takovém případě ale říkáte "minulost národa". Což je v podstatě to stejné, ale... prostě ať jsme přesní. Museum historie tedy bude buď das Muzeum der Geschichte nebo das historische Museum. Nikdy ne: das Museum der Vergangenheit.

Podobnost mezi slovem historie a die Geschichte získáme v tom nejpraktičtějším slově ze všech a sice že die Geschichte je příběh neboli? Historika. Histor-ka. Stor-ka. Das war eine gute Geschichte. To byl ale dobrý příběh. Würdest du uns die alte Geschichte nochmal erzählen? Vyprávěl bys nám znovu tu starou historku?

→ Pojmy jako pravěk, středověk, doba kamenná

Při pojmech jako pravěk, novověk, doba kamenná, doba železná, doba ledová používá němčina slovo Zeit. Die Urzeit (pravěk), die Neuzeit (novověk), die Eisenzeit (doba železná), die Steinzeit (doba kamenná), die Eiszeit (doba ledová). Vyjímkou je středověk. Středověk = das Mittelalter. Das Alter funguje jako "věk" i u lidí. Was ist dein alter? Jaký je tvůj věk? In diesem Alter brauche ich das nicht mehr. V tohle věku už to nemám zapotřebí.

Poznámka: neplet' si die Urzeit a die Uhrzeit! Uhr jsou hodiny, předpona Ur- je obdobou české předpony Pra-. Der Urmensch (pračlověk), der Urwald (prales), der Urquell (prazdroj).

→ Destiletí, století, tisíciletí

das Jahrzehnt (desetiletí) Das vergangene Jahrzehnt war eine Ära des wirtschaftlichen Wohlstands.

das Jahrhundert (století) Das 20. Jahrhundert war geprägt von bedeutenden technologischen Fortschritten, darunter die Erfindung des Computers und des Internets.

das Jahrtausend (tisíciletí) Das Mittelalter dauerte vom 5. bis zum 15. Jahrhundert, also eigentlich ein Jahrtausend.

Doporučuji si všimnout, že slovo tausend (tisíc) se píše s D na konci. Aspoň já to psal dlouho špatně.

Das Jahr je rok. A die Jahre jsou roky. Proč se ale *před třemi lety* řekne německy *Vor drei Jahren*? U spousty německých slov dochází ve 3.p. množného čísla k připojení písmenka -n- k podstatnému jménu. *Ich habe Kinder. Ich bin mit Kindern.* A die Jahre jsou toho obdobou. Ich bin 27 **Jahre** alt. Je mi 27 let.

Wir haben uns vor 3 **Jahren** kennengelernt. Poznali jsme se před 3 roky.

→ **Jak se řeknou německy např. "šedesátky?"**

Die 60er (nebo die Sechziger). Většinou se ale setkáme s formou psanou pomocí číslovky. Devadesátky tedy budou: die 90er, atd.

Šedesátá léta jsou die 60er Jahre. V šedesátých letech: in den 60er Jahren. V šedesátkách. In den 60ern.

Ich bin in den 90er Jahren aufgewachsen. Vyrosl jsem v devadesátých letech.

Die 70er Jahre waren geprägt von kulturellen Veränderungen. Sedmdesátá léta se nesla ve znamení kulturních změn.

Die Musik in den 80ern hatte einen einzigartigen Sound, der bis heute Kultstatus hat. Hudba osmdesáté měla jedinečný zvuk, který má dodnes kultovní status.

Die 90er waren wild. Devadesátky byly divoké.

→ **Jak přečíst německy letopočet? Wie liest man die Jahreszahl auf Deutsch?**

<https://gfds.de/die-aussprache-von-jahreszahlen/#>

1998 - neunzehnhunderteachtundneunzig (devatenáct+set+devadesát osm → neunzehn+hundert+achtundneunzig)

2019 - zweitausendneunzehn (dva+tisíce+devatenáct→zwei+tausend+neunzehn)

ALternativa: Ich bin im Jahr 91 geboren. (im Jahr einundneunzig) tedy stejně jako v češtině můžeme vypustit 19...

→ **Jak přečíst německy datum? Wie liest man das Datum auf Deutsch?**

Datum se v němčině píše stejně jako u nás, tedy den.měsíc.rok např.: 30.4.2004 popř. 30.April 2004

Jak se ale datumy čtou?

30.4.2004 - dreißigster vierter zweitausendvier/der dreißigste vierte...

30. April 2004 - dreißigster April zweitausendvier/der dreißigste April...

Heute ist der:

01.03.1993 → erste dritte neunzehnhundertdreiundneunzig

6.6.2019 → sechste achte zweitausendneunzehn

Was machst du am:

7.12.1998 → siebten zwölften neunzehnhundertachtundneunzig

29.8.2001 → neunundzwanzigsten achten zweitausendeins

→ **Jak se řekne německy: před naším letopočtem/našeho letopočtu?**

Němčina má při určování historických dat stejně jako my požit možnost před/po Kristu a potom tu dejme tomu nenábožensky zatíženou před/po našem letopočtu.

Die Pyramiden von Gizeh entstanden etwa von 2620 bis 2500 v. Chr. *Pyramidy v Gize vznikly něco mezi roky 2620 a 2500 před Kristem.*

Die Pyramiden von Gizeh entstanden etwa von 2620 bis 2500 v. u. Z. *Pyramidy v Gize vznikly něco mezi roky 2620 a 2500 našeho letopočtu.*

v. Chr. → vor Christus

v. u. Z. → vorunserer Zeit

Das Römische Reich ist im Jahr 476 n. Chr. untergegangen. *Římská říše zanikla v roce 476 po Kristu.*

Das Römische Reich ist im Jahr 476 u. Z. untergegangen. *Římská říše zanikla v roce 476 našeho letopočtu.*

n. Chr. → nach Christus

u. Z. → unserer Zeit

→ **SEIT nebo AB?**

OD července pracuji na plný úvazek. SEIT Juli arbeite ich Vollzeit.

OD července budu pracovat na plný úvazek. AB Juli arbeite ich Vollzeit.

Dvě takřka identické věty, kde si čeština vystačí s předložkou OD. Ale němčině potřebuje předložky dvě: jednou je to SEIT a jednou je to AB. Proč?

Jedna z vět se už děj, záležitost leží v minulosti. *Od července pracuji na plný úvazek.* Právě v takových větách použijeme předložky SEIT.

Druhá věta leží v budoucnosti. *Od července budu pracovat na plný úvazek.* V tomto případě použijeme v němčině předložku AB.

Seit dem letzten Treffen haben wir uns nicht mehr gesehen. Od toho posledního setkání jsme se už neviděli. *minulost*

Ab dem nächsten Monat werde ich meinen Job wechseln. Od příštího měsíce měním práci. *budoucnost*

Seit dem Umzug in die neue Wohnung fühle ich mich viel glücklicher. Od toho přestěhování do nového bytu se cítím daleko šťastnější. *minulost*

Ab heute werde ich mit dem Rauchen aufhören." Ode dneška končím s kouřením. *budoucnost*
Pracuji tam už tři roky. Ich arbeite da seit drei Jahren. *minlost, tedy seit. +N ve slově Jahren (seit je předložka se 3.p.)*

Liste einiger der wichtigsten weltweiten historischen Ereignisse aller Zeiten:

Die Geburt des Christentums

Das Römische Reich

Die Entdeckung Amerikas

Die Industrielle Revolution:

Die beiden Weltkriege

Der Fall des Eisernen Vorhangs

Das antike Griechenland (Demokratie, Philosophie, Olympische Spiele, Wissenschaft, Literatur)

Die wichtigsten historischen Ereignisse der Tschechoslowakei und Tschechischer Republik:

Jan Hus wurde während des Konstanzer Konzils auf dem Scheiterhaufen verbrannt (1415)

Der Prager Fenstersturz (1618)

Die Schlacht am Weißen Berg (1620)

Nationale Wiedergeburt der Tschechen (vom letzten Viertel des 18. Jahrhunderts bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts)

Gründung der Tschechoslowakei (1918)

ünchner Abkommen (1938)

Die kommunistische Machtübernahme (1948)

Der Prager Frühling (1968)

Die Okkupation (1968)

Die Samtrevolution / die Samtene Revolution (1989)

Teilung der Tschechoslowakei (1993)

Präsident Václav Havel

Alexander der Große

zwei Tanks

Das Gilgamesch-Epos ist der Inhalt einer Gruppe literarischer Werke, die vor allem aus dem babylonischen Raum stammt und eine der ältesten überlieferten, schriftlich fixierten Dichtungen enthält. Das Gilgamesch-Epos seinen verschiedenen Fassungen ist das bekannteste Werk der akkadischen und der sumerischen Literatur.

in